

Часткова мобілізація може проводитися в окремих місцевостях держави, а також стосуватися певної частини національної економіки, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій.

Мобілізація проводиться відкрито, коли достовірно відомо про явну підготовку противника до збройної агресії або коли воєнні дії вже розпочалися. У разі проведення відкритої мобілізації органами внутрішніх справ і внутрішніми військами одночасно здійснюються заходи мобілізації за ступенями готовності та мобілізаційними планами, у строки, обсягах і на територіях, визначених Указом Президента України про мобілізацію. Рішення про проведення відкритої мобілізації негайно оголошується через засоби масової інформації.

Прихована мобілізація здійснюється під виглядом виконання звичайних заходів оперативної та мобілізаційної підготовки військ, спеціальних формувань без розголошення дійсної мети заходів, що проводяться. Рішення про проведення прихованої мобілізації доводиться по закритих каналах до керівників центральних та місцевих органів державної виконавчої влади у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

З метою ліквідації наслідків стихійного лиха або катастрофи у мирний час може проводитися цільова мобілізація. Обсяги і терміни проведення цільової мобілізації визначаються Президентом України. Проаналізувавши положення вищезазначених нормативно-правових актів слід прийти до висновку, що підставою для оголошення мобілізації є виникнення надзвичайних ситуацій різного характеру.

Література

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 9.06.2003 № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
2. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 № 3543-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>.

УДК 347.763 (043.2)

Дзюбенко О. Л., к.ю.н.,

Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, Україна

СПЕЦИФІКА ПРЕДМЕТУ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРА ТА БАГАЖУ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

Правове регулювання договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом здійснюється як нормами національного цивільного законодавства, так і міжнародними нормативними актами, зокрема: Варшавсь-

кою конвенцією 1929 р., Чиказькою конвенцією 1944 р., Конвенцією про міжнародну цивільну авіацію від 07.12.1944 р., Гвадалахарською конвенцією 1961 р. Дефініція договору перевезення пасажирів та багажу закріплена в ч. 1 ст. 910 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України). Аналізуючи чинне законодавство України, зокрема норми Повітряного кодексу України (далі – ПК України) [1], можна констатувати, що предметом договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом є послуги як щодо повітряного перевезення, тобто перевезення пасажирів, багажу, яке здійснюється повітряним судном на підставі відповідного договору повітряного перевезення (п. 78 ч. 1 ст. 1 ПК України), так і послуги щодо регулярного повітряного перевезення (п. 86 ч. 1 ст. 1 ПК України). Вказані послуги є послугами по доставці ввірених перевізникові матеріальних цінностей (багажу) та перевезення пасажирів до пункту призначення (ч. 1 ст. 909, ч. 1 ст. 910 ЦК України). Розробники проекту ЦК України акцентують увагу на тому, що корисний ефект такої послуги полягає у переміщенні (транспортуванні) пасажирів та їх багажу у просторі [2, с. 557].

Водночас, предметом договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом є не тільки послуги щодо перевезення (транспортування) пасажирів та його багажу, а й інші послуги, які супроводжують таке перевезення. Так, авіаперевізник, відповідно до ч. 1 ст. 94 ПК України [1], зобов'язаний надавати послуги з повітряних перевезень в обсягах і на умовах, передбачених сертифікатом експлуатанта, ліцензією та наданими йому правами на експлуатацію повітряних ліній. До таких послуг, на думку сучасних цивілістів, можуть відноситись послуги по переміщенню багажу без втрат, навантаження-вивантаження багажу тощо [3, с. 14].

Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу [4] до послуг, які супроводжують перевезення (транспортування) пасажирів та багажу відносить такі: а) забезпечення пасажирів в аеропорту візуальною та/або акустичною інформацією щодо часу відправлення та прибуття повітряного судна; місця, часу початку та закінчення реєстрації на рейс тощо; б) надання комплексу безоплатних послуг на борту судна, а саме: допомога пасажирів під час посадки або висадки до/з повітряного судна, індивідуальне обслуговування, перша долікарська допомога, надання прохолодних напоїв тощо. Крім того, перевізник може надавати пасажирів додаткові послуги підвищеної комфортності у польоті, перелік, порядок надання та оплати яких встановлюються перевізником (п. 8 глави 2 розділу 8 Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу).

Таким чином, можна констатувати, що предметом договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом є послуги щодо повітряного перевезення та регулярного повітряного перевезення (транспортування) пасажирів та його багажу, а також інші послуги (оплатні та безоплатні), які су-

проводжують таке перевезення. Водночас, особливу увагу слід звернути на те, що ПК України розрізняє такі поняття як «пасажир» (п. 75 ч. 1 ст. 1 ПК України) та «пасажир з обмеженими фізичними можливостями або інвалід» (п. 76 ч. 1 ст. 1 ПК України), що безпосередньо впливає на об'єм наданих послуг авіаперевізником, а отже і на предмет досліджуваного договору. Так, пасажиром з обмеженими фізичними можливостями (інвалідам) надаються особливі безоплатні транспортні послуги на прозорій, недискримінаційній основі з часу прибуття в аеропорт відправлення до виходу з аеропорту призначення, серед яких: надання інформації та вказівок у формі, зрозумілій пасажиром з функціональними порушеннями органів відчуттів та сприймання; вжиття всіх необхідних заходів, щоб будівлі та служби в аеропортах задовольняли потреби інвалідів; надання, в разі потреби, між повітряним судном та аеровокзалом після прибуття і під час вильоту підйомних систем або інших пристроїв за відсутності телескопічних пасажирських трапів тощо (ст. 102 ПК України).

Досліджуючи предмет договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом необхідно також особливу увагу звернути на такі умови як якість та безпечність послуг, наданих авіаперевізником (ч. 1 ст. 903 ЦК України), що безпосередньо впливає з норм чинного законодавства. Так, якість перевезення пасажирів і багажу передбачена та регулюється Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу [4], а вимоги до якості послуг, що надаються пасажиром на борту повітряного судна залежать від класу обслуговування. В свою чергу, забезпечення процедур безпеки пасажирів на борту повітряного судна та їх обслуговування покладається на екіпаж (п. 3 ч. 1 ст. 57 ПК України). Водночас, відповідальним за забезпечення безпеки польотів є керівник експлуатанта аеродрому (ч. 1 ст. 66 ПК України). Уповноважений орган з питань цивільної авіації здійснює комплексні заходи щодо забезпечення безпеки польотів, авіаційної, екологічної, економічної та інформаційної безпеки (п. 1 ч. 1 ст. 5 ПК України). Крім того, за порушення авіаційної безпеки до юридичних осіб – суб'єктів авіаційної діяльності застосовуються фінансові санкції. Так, наприклад, від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян передбачена санкція за невиконання або неналежне виконання персоналом суб'єктів авіаційної діяльності вимог авіаційної безпеки (абз. 3 ч. 3 ст. 127 ПК України).

Проведений аналіз норм чинного національного законодавства дає підстави стверджувати, що предметом договору перевезення пасажирів та багажу авіаційним транспортом є послуги щодо повітряного перевезення (регулярного повітряного перевезення) пасажирів та його багажу (транспортування) від місця відправлення до місця призначення, а також інші як оплатні, так і безоплатні послуги, які супроводжують таке перевезення (в аеропорту,

на борту судна) та залежать від правового статусу пасажирів, класу обслуговування тощо та повинні відповідати таким умовам як безпечність, якість, надійність, своєчасність.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19.05. 2011 р. // Голос України. – 2011. – № 110.
2. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина. – 928 с.
3. Цивільно-правове регулювання перевезень пасажирів таксі: Монографія / О. М. Нечипуренко, С. В. Резніченко, Г. В. Самойленко. – Одеса: ОДУВС, 2010. – 188 с.
4. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: затв. Наказом Мінінфраструктури України від 30.11.2012 № 735 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 4. – Ст. 136.

УДК 347.463 (043.2)

Земскова О. В., аспірант,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В даний час проблема правового регулювання перевезення небезпечних вантажів є достатньо актуальною, оскільки зумовлена рядом об'єктивних факторів. По-перше, доволі частими є випадки аварій та катастроф на транспорті, які спричиняють негативні наслідки як для сторін договору перевезення вантажів, так і для третіх осіб, які не приймають участі в укладанні договору; доволі часто мають прояви завдання шкоди екології. Це спричиняє необхідність переосмислення сутності правовідносин з перевезення вантажів, і небезпечних, зокрема; особливостей їх правового регулювання.

Варто відмітити той факт, що найбільша кількість надзвичайних ситуацій, особливо із загибеллю людей, припадає на транспорт, що свідчить про високу потенційну небезпечність транспорту. Щорічно в Україні транспортом перевозиться понад 900 мільйонів тонн вантажів, в тому числі велика кількість небезпечних. На залізничний транспорт припадає близько 60% вантажних перевезень, автомобільний – 26%, річковий і морський – 14%. Оскільки близько 15% вантажів є потенційно небезпечними (вибухонебезпечні, пожежонебезпечні, хімічні та інші речовини) небезпека життю і здоров'ю людей є істотною. Небезпеку підвищує і той факт, що ступінь зношення транспортних засобів складає понад 50%.